

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๖

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗



นายศุทาววัฒน์ ไชยสา
ครู โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์

สิทธิมนุษยชน

จุดประสงค์การเรียนรู้

- ประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนาได้

ความหมายและความสำคัญของสิทธิมนุษยชน

- พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ให้ความหมายของสิทธิมนุษยชนว่า หมายถึง ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญาที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม ซึ่งมีความสำคัญ คือ

๑

มนุษย์ทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพในชีวิต สามารถปกป้องตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีอำนาจในการตัดสินใจโดยอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและเป็นธรรม

๒

มนุษย์ทุกคนมีอิสระทางความคิด สร้างสรรค์ผลงาน ประดิษฐ์คิดค้นเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเสรี โดยไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น

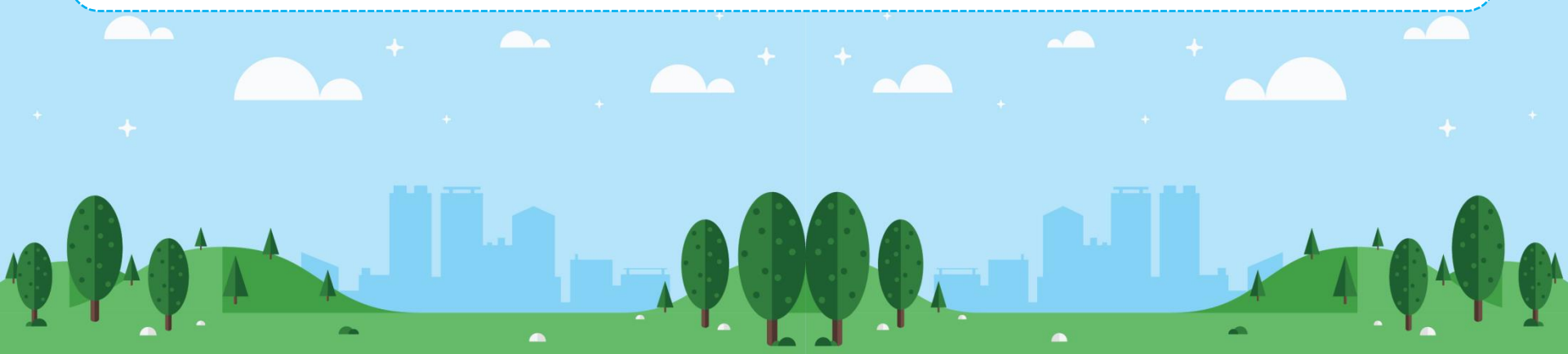
๓

มนุษย์ทุกคนมีคุณค่าในตนเอง มีเกียรติภูมิที่เกิดเป็นมนุษย์ ยอมรับความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี ชาติกำเนิด สิทธิต่างๆ ที่มีพื้นฐานมาจากความชอบธรรม ตามสิทธิที่ได้มาตั้งแต่กำเนิด

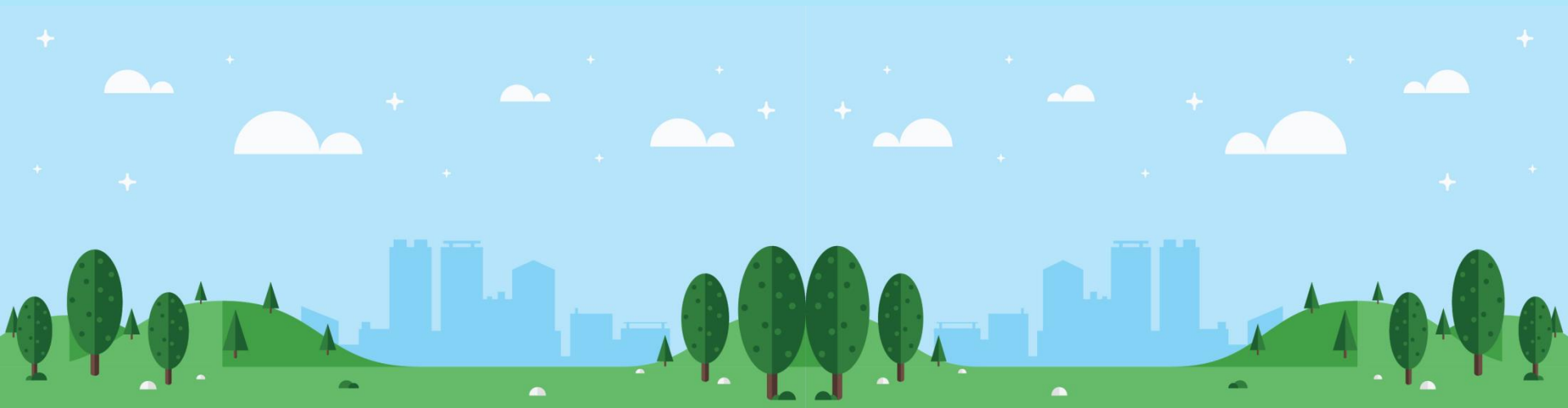
แนวคิดและหลักการของสิทธิมนุษยชน

- คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรในการทำหน้าที่ดูแลด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย โดยพระราชบัญญัติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการส่งเสริมการเคารพ และการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ ดูแลและตรวจสอบการกระทำ หรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือที่ไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี

- นอกจากนี้ประเทศไทยเป็นประเทศภาคีชั้นแนวหน้าขององค์การสหประชาชาติที่รับรองหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ที่สมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติได้ประกาศไว้ใน **“ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ”** ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อพลเมืองของตน และชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในประเทศของตน



- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ เป็นข้อตกลงที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดขึ้นในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิมนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติให้การรับรอง เพื่อให้ประเทศสมาชิกทั้งหลายใช้เป็นแนวทางใน การคุ้มครองดูแลสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองในประเทศของตน



- ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติมีวัตถุประสงค์และหลักการทั่วไปเกี่ยวกับมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน แต่ไม่มีพันธะผูกพันในแง่ของกฎหมายระหว่างประเทศประกอบด้วยการรับรองสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ จำนวน ๓๐ ข้อ สามารถนำมาจัดกลุ่มได้ เป็น ๔ กลุ่ม คือ

๑

สิทธิมนุษยชนเบื้องต้น (ข้อที่ ๑-๓)

๒

สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ข้อที่ ๔-๒๓)

๓

สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ข้อที่ ๒๔-๒๗)

๔

หน้าที่และความรับผิดชอบของทุกคนต่อระเบียบสังคม และการรับรองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพพื้นฐานระหว่างประเทศ (ข้อที่ ๒๘-๓๐)

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน

- ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ได้ให้ความคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่เป็นรูปธรรม มีการบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไว้ในหมวด ๑๒ องค์การอิสระ ส่วนที่ ๖ ว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๔๖ - ๒๔๗ โดยมีรายละเอียด ดังนี้



คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประกอบด้วยกรรมการ ๗ คน พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งได้รับการสรรหาที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เป็นที่ประจักษ์ เป็นกลางทางการเมือง และซื่อสัตย์สุจริต



คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน



กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๗ ปี นับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว



สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บทบาทขององค์การระหว่างประเทศในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย

สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติ (UNHCR)



บทบาทหน้าที่

- ปกป้องและสนับสนุนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับผู้ลี้ภัยทั่วโลก ตามข้อเรียกร้องของรัฐบาลในแต่ละประเทศ
- เป็นผู้นำและประสานงานในการรวบรวมความช่วยเหลือจากนานาชาติ เพื่อแก้ไขปัญหาของผู้ลี้ภัยทั่วโลก
- ให้ความช่วยเหลือตามหลักมนุษยธรรมแก่ผู้แสวงหาที่พักพิงและบุคคลไร้รัฐ



บทบาทหน้าที่

- เป็นอาสาสมัครระหว่างประเทศที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน
- มีบทบาทในการเผยแพร่และสนับสนุนให้คนตระหนักถึงการเคารพหลักสิทธิมนุษยชน
- ให้ความร่วมมือกับองค์การสหประชาชาติ องค์การรัฐบาล และองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนเรื่องสิทธิมนุษยชน

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO)



บทบาทหน้าที่

- ช่วยเหลือผู้ใช้แรงงานทั่วโลกให้ได้รับความยุติธรรมจากสังคม
- ช่วยให้ผู้ใช้แรงงานมีคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ การศึกษา สาธารณสุข และการประกอบอาชีพที่ดีขึ้น
- ขจัดความยากจนและจัดให้ผู้ใช้แรงงานมีงานทำ
- ส่งเสริมการฝึกอบรมผู้ใช้แรงงานให้มีประสิทธิภาพ
- ดูแลผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยจากการทำงาน
- สร้างเสริมประชาธิปไตยและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ใช้แรงงาน

สาเหตุของปัญหา

- การลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย
- เกิดชุมชนแออัดในเมืองหลวงและเขตอุตสาหกรรม
- เกิดการแพร่กระจายของโรคติดต่อจากกลุ่มผู้ใช้แรงงาน
- เกิดปัญหาอาชญากรรมและความรุนแรง



แนวทางการแก้ไข

- กำหนดนโยบายให้มีการจดทะเบียนแรงงานข้ามชาติได้ตลอดทั้งปี
- ภาครัฐจะต้องจัดทำกลไกคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้แรงงานตามกฎหมายที่แรงงานสามารถเข้าถึงได้จริง
- มีมาตรการลงโทษที่ชัดเจนกับนายจ้างที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

สาเหตุของปัญหา

- เด็กไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ เช่น เด็กพิการ เด็กยากจน
- เด็กถูกปล่อยปละละเลยไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว
- เด็กถูกระงับทำทารุณกรรมจากบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลภายนอก



แนวทางการแก้ไข

- ภาครัฐควรมีนโยบายจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมสิทธิเด็ก
- ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิเด็กออกสู่สาธารณะ
- ประสานความร่วมมือของทุกฝ่ายในครอบครัวและสังคมในการแก้ไขปัญหาสิทธิเด็ก

สาเหตุของปัญหา

- การเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม
- การถูกเอาเปรียบในการจ้างงานและสวัสดิการต่างๆ
- ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับสิทธิของผู้ชายและผู้หญิง



แนวทางการแก้ไข

- ส่งเสริมความเสมอภาคเท่าเทียมกันของผู้ชายและผู้หญิง
- ร่วมกันรณรงค์ให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าของเพศสตรีให้มากขึ้น
- มีมาตรการคุ้มครองสิทธิสตรีอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

อุปสรรคและการพัฒนาสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

ภาครัฐ

- ส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษา
- สร้างความตระหนักและจิตสำนึกของประชาชนตามหลักสิทธิมนุษยชน
- เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองสิทธิ
- ผลักดันกฎหมายให้เกิดการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิอย่างเป็นรูปธรรมมนุษยชน



ภาคเอกชน

- เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิทธิมนุษยชนให้กับสมาชิกในสังคม
- สร้างความเข้าใจและส่งเสริมแนวคิดสิทธิมนุษยชนให้แก่คนทั่วไป
- รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชน
- ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐในเรื่องสิทธิมนุษยชน ทั้งด้านข้อมูล เนื้อหา และการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชน



ภาคประชาชน

- ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่กฎหมายกำหนด
- ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น
- เคารพในความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์
- ให้ความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนในการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน



ข้อตกลงระหว่างประเทศหรือสนธิสัญญามีความหมายตามที่ยอมรับกันทั่วไป ดังนี้

๑

เป็นความตกลงระหว่างรัฐหรือรัฐบาล หมายความว่า สนธิสัญญานั้นเกิดจากการเห็นพ้องต้องกัน โดยหากเป็นข้อตกลงของสองฝ่ายจะเรียกว่า “ข้อตกลงทวิภาคี” ถ้ามีผู้เข้าตกลงมากกว่าสองฝ่ายขึ้นไปจะเรียกว่า “ข้อตกลงพหุภาคี” ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศข้อตกลงระหว่างประเทศจะทำได้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ก็ได้

๒

ทำขึ้นตามกฎหมายระหว่างประเทศ ไม่ใช่ตามกฎหมายภายในประเทศของรัฐใดรัฐหนึ่ง

๓

มุ่งให้เกิดผลผูกพันหรือพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ก่อให้เกิดพันธกรณีที่ต้องส่งผู้ร้ายข้ามแดนให้แก่กัน หรือต้องนำข้อพิพาทเสนอต่อองค์กรระหว่างประเทศเพื่อวินิจฉัย เป็นต้น

ข้อตกลงระหว่างประเทศเป็นประโยชน์และมีความสำคัญ ต่อความสัมพันธ์ระหว่างรัฐต่างๆ อย่างหลากหลาย ดังนี้

๑

สามารถร่วมกันสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ของกฎหมาย ให้ทันกับความต้องการได้โดยไม่ต้องรอให้ใช้เวลาพัฒนาจนเกิดเป็นจารีตประเพณีเสียก่อน

๒

กิดการร่วมมือกันทำกิจการต่างๆ ที่รัฐไม่สามารถทำตามลำพังได้ เช่น ร่วมกันจัดตั้งองค์การสหประชาชาติ หรือในระดับภูมิภาค เช่น สมาคมอาเซียน เพื่อร่วมกันทำกิจการระดับโลก

๓

ช่วยระงับข้อพิพาทที่มีต่อกัน โดยตกลงแลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน หรือหากมีข้อขัดแย้งจนไม่สามารถตกลงกันได้ ก็อาจร่วมกันแสวงหาทางระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี